

Modellezési feladatok

Szolgáltatásbiztonság vizsgálata

Intelligens rendszerfelügyelet (VIMIA370)

Készítették: Kocsis Imre, Micskei Zoltán, Szatmári Zoltán, Tóth Dániel

Utolsó módosítás: 2011. június 24.

Verzió: 1.1

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Méréstechnika és Információs Rendszerek Tanszék

1 Bevezető

Az *Intelligens rendszerfelügyelet* tantárgy keretében különböző rendszerek modellezési lehetőségeibe is belekóstolunk. Akár egy egyszerű modell elkészítése is nagyon hasznos lehet:

- segít összegyűjteni és megérteni az adott szakterület fogalmait,
- szisztematikus módszert ad, hogy összegyűjtsük az előkerülő fogalmakhoz kapcsolódó szabályokat és kényszereket („egy rendeléshez hány kapcsolattartót lehet megadni?”, „kötelező-e kitölteni az értesítési telefonszámot, ha az e-mail meg van adva?”, stb.),
- szabványos modellezési nyelvek használatával egyértelműbbé tehetjük, hogy mit értünk az egyes elemeken és kapcsolatokon,
- lehetőség nyílik, hogy automatikus ellenőrzéseket valósítsunk később meg (megadtunk-e minden szükséges adatot, kiszámoljuk a rendszer bizonyos jellemzőjét).

A tantárgy keretében két különböző feladatot néztünk meg részletesebben a félév során:

- *Adatmodellek készítése*: egy adott terület fogalmait és azok kapcsolatát gyűjtjük össze. Tipikusan ez egy magas szintű, kezdeti modell, ami még nem az implementáció közeli részletekre koncentrál.
- *Szolgáltatásbiztonság vizsgálata*: összetett rendszerek rendelkezésre állását, hibatűrését, adott hibajelenségek diagnosztikáját segítjük különböző hibamodellek összeállításával.

A tantárgy vizsgájának gyakorlati részében ilyen feladatok megoldását várjuk el, ez a segédlet a vizsgára való felkészülést segíti. Javasoljuk, hogy a kidolgozott mintapéldákat is először mindenki próbálja *önállóan* megoldani, és csak utána nézze meg a megoldást. A modellezés is egy olyan készség, amit csak gyakorlással lehet fejleszteni, ezért érdemes utána a gyakorló feladatokat is önállóan megoldani (pusztán a megoldás átolvasása még nem elég ahhoz, hogy később alkalmazni is tudjuk az ott látott ismereteket).

1.1 Szolgáltatásbiztonság, hibatűrés modellezése, diagnosztika

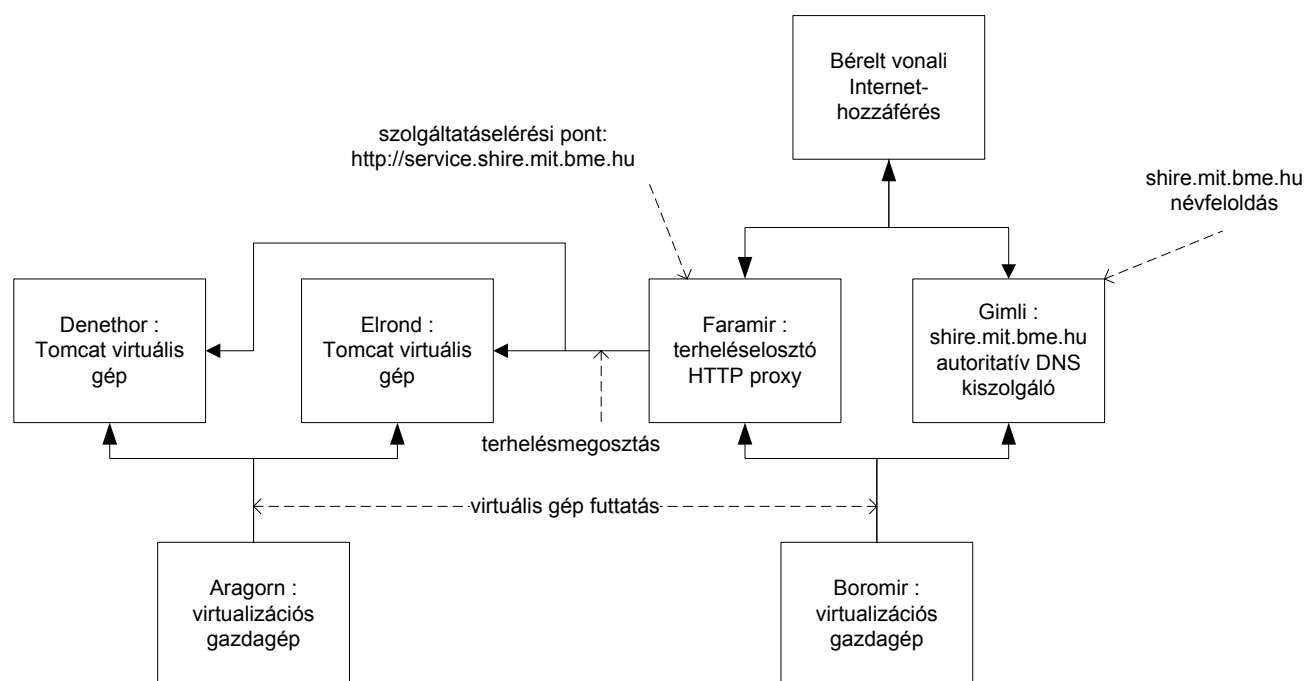
A *szolgáltatásbiztonság* egy összefoglaló fogalom, a rendszer azon képessége, hogy igazoltan bízni lehet a szolgáltatásában. Ez sok mindent foglalhat magában, mennyire képes a lehetséges hibákat lekezelni, milyen teljesítményt nyújt nagy terhelés ellen, mennyire biztonságos, stb. Egy konkrét összetett rendszer, ami hardver és szoftverkomponenseket is tartalmaz, valamint megjelenik benne az emberi tényező is, szolgáltatásbiztonsági jellemzőit meghatározni bonyolult feladat. A tantárgy keretében megnéztük pár egyszerűbb módszert hibamódok és kapcsolataik összegyűjtésére, amit már fel lehet használni arra, hogy egy adott hibajelenség okának a felderítésében el tudjunk rendszerezetten indulni.

A felkészüléshez nézzük át a szolgáltatásbiztonság alapjaival foglalkozó előadást (hibák típusai, terjedésük módjai, hibalisták és hibafák). Ezen kívül tisztában kell lenni a tantárgyban előkerülő módszerekkel és technológiákkal (pl. egy terheléselosztó fürtöt használó webes alkalmazás hibájának elhárításához tisztában kell lennünk azzal, hogy hogyan is működik egy ilyen fürt).

2 Kidolgozott mintapélda – Terheléelosztó webes rendszer

2.1.1 A feladat szövege

A mellékelt ábrán egy egyszerű dinamikus webszolgáltatást megvalósító főbb komponensek és azok kapcsolatai láthatóak. A rendszer az Internethez egy bérelt vonali szolgáltatáson keresztül kapcsolódik. A rendszer tartalmaz egy DNS kiszolgálót (shire.mit.bme.hu), mely többek között a webszolgáltatás elérési pontjának névfeloldásáért is felel a kliensek felé. A szolgáltatáselérési pont egy egyszerű HTTP proxy, mely round-robin terhelésmegosztást valósít meg két Tomcat alkalmazás-kiszolgáló között. A terhelésmegosztás mellett a proxy egyben hibatűrő működést is biztosít; egy alkalmazás-kiszolgáló kiesésének érzékelése esetén a nem teljesített kérés(ek)e)t megismétli a másik kiszolgáló irányába. Ő maga HTTP szintű hibát csak akkor generál, ha egyik kiszolgáló sem válaszol a kérésekre. Minden említett kiszolgáló virtuális gépként került megvalósításra, két gazdakiszolgáló között szétosztva. A helyi hálózat hibáit a feladat megoldása során elhanyagolhatja.

a) Készítsen hibafát a következő eseményhez: a kliensek böngészőjében lelassul a web-szolgáltatás oldalainak megjelenítése, bár a szolgáltatás terhelése nem változott. (3 pont)

b) Készítsen hibafát a következő eseményhez: a kliensek böngészőjében „nem megy az oldal” (feltételezheti, hogy a névfeloldással nincs probléma). (4 pont)

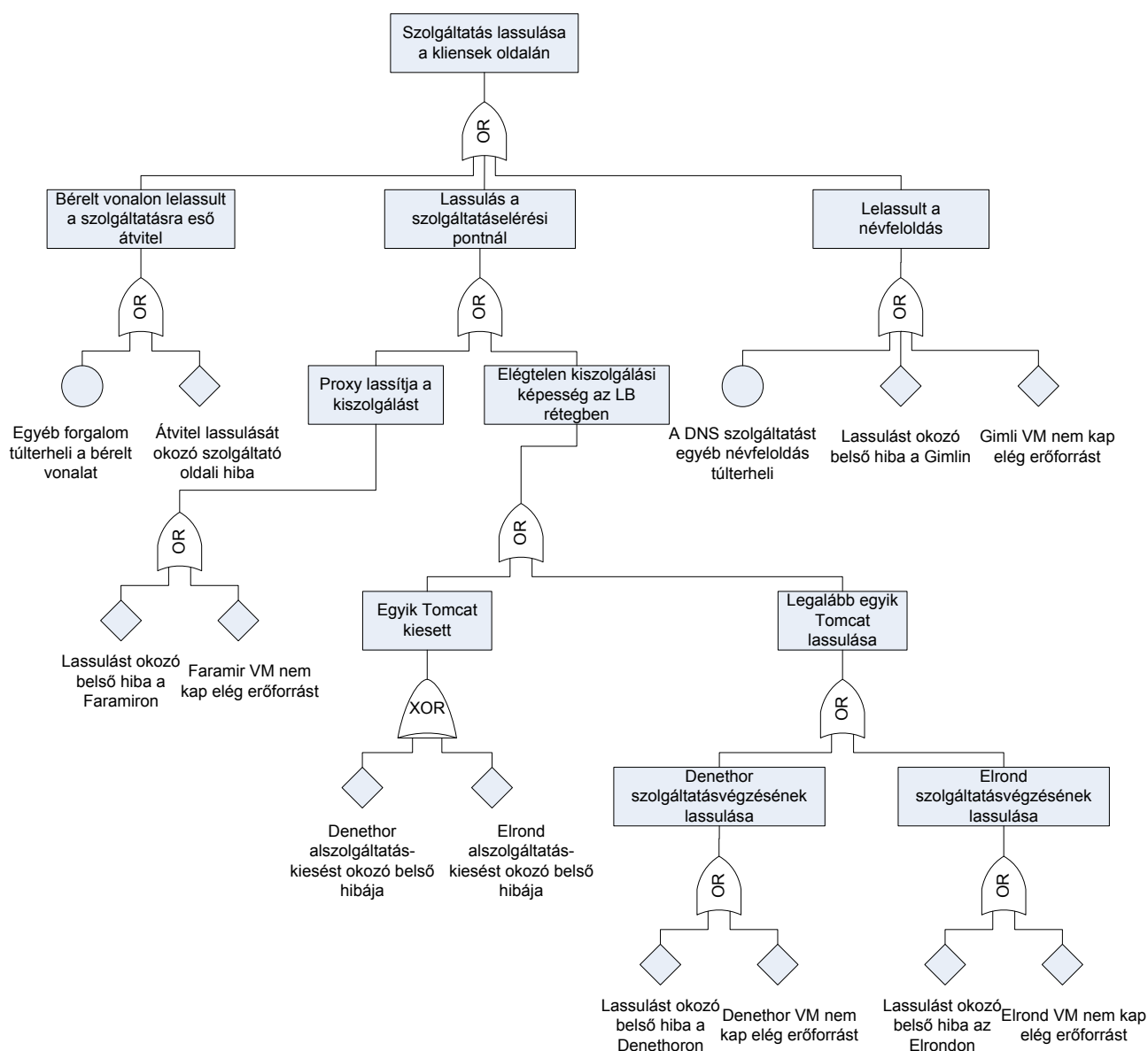
c) Jelenleg a két Tomcat kiszolgáló ugyanazon a gazdagépen található. Növekszik-e a szolgáltatás megbízhatósága, ha az egyik Tomcat kiszolgálót átmozgatjuk egy új, más gépet nem futtató gazdagépre? Válaszát indokolja formálisan is; egyszerűsítésképpen valamely komponens „a misszióidő alatti elromlását” modellezheti egyszerű valószínűségi eseményként mely valamely – ismeretlen – valószínűséggel következik be. (Tehát sem a misszióidőnek, sem pedig a szokásos valószínűségi sűrűségeloszlás-függvénynek nem kell megjelennie.) (3 pont)

Megoldásaiban ügyeljen az áttekinthetőségre, a szakmai pontosságra és arra, hogy a kísérő szöveg megfelelő részletességű és mélységű legyen!

2.1.2 Egy lehetséges megoldás

Az 1. ábra az a) feladat egy meglehetősen részletes megoldása. Figyeljük meg a különböző alkalmazott szintaktikai elemeket.

- Téglalap: „köztes esemény”. Két logikai kaput nem kötünk közvetlenül össze; egy kapu kimenetén az adódó kompozit eseményt illik szerepeltetni (a hibafa szerkesztő eszközök két kapu közvetlen összekötését nem is nagyon engedik meg). Egyébiránt mivel a hibafákat „top-down” építjük, a köztes események természetesen adódnak.
- Kör: alapesemény (*basic event*). Erről előadáson volt szó.
- Logikai kapuk: ezek a szokásosak; a 2010. I. vizsgán az OR és AND mellett szükség volt XOR-ra is, de ez kifejezhető AND, OR és negálás (akár események jelentése szintjén) segítségével is, mint arra sokan helyesen rá is jöttek.

1. ábra Egy megoldás az a) feladatrészre

Az ábrán látható még „gyémánt” alakú levél elem is; ezzel a „tovább ki nem bontott” eseményeket (*undeveloped event*) szokás kifejezni. Létezik még egy harmadik levél-típus is, a „házikó” alakú ($\square$), ezzel a rendszer szemszögéből nézve külső eseményeket fejezzük ki szokásosan.

A vizsgán tipikusan szintaktikai hibákért, egy-két eset kivételével, **nem vontunk le pontot**; ilyenek például a köztes események elhagyása, ki nem bontott esemény helyett alapesemény szerepeltetése, stb. (Persze ha logikai kapuk egyáltalán nem szerepelnek a megoldásként beadott ábrán, az már más kérdés...)

A következő típushibákkal találkoztunk.

1. Az XOR kapu helyett egyszerű OR szerepeltetése – ha a Denethor és az Elrond egyszerre esik ki, akkor a szolgáltatás nem lelassulni fog, hanem kiesni.
2. Túlságosan is ötletszerű hibák és azok közötti összefüggések. A megoldásban elvárt ábrának a rendelkezésre álló idő rövidsége miatt nem kellett ennyire részletesnek lennie (más kérdés, hogy a kibontatlan események mentén ezt a hibafát is lehetne még tovább bontani, illetve itt-ott egy-két elhanyagolt eseményosztály azért fellelhető). Viszont az is látszik, hogy a hibafa top-down megközelítésű felvétele során törekedni kell arra, hogy szintenként az összes reálisan szóba jövő lehetőséget lefedjük.
3. A 2. pontban írtak folytatásának tekinthető az, hogy az események megnevezésének szükségesen és elégségesen precíznek kell(ene) lennie. Pl. az, hogy „Faramir hiba” ebben az esetben azért nem jó, mert a Faramirnak létezik olyan hibamódja, ahol egyáltalán nem nyújt szolgáltatást. Fordított irányban: felesleges elkezdni a különböző „félrekonfigurációs” hibaokokat felsorolni, hiszen a lista semmiképp sem lesz teljes, és így (a hibafa implicit „zárt világ” logikája miatt) kimaradnak olyan események, melyeknek szerepelniük kellene. Ilyenkor az a helyes megközelítés, hogy egy tovább ki nem bontott (vagy akár alap-) eseményt veszünk fel, mely nem a *hibaokot*, hanem a lokális *hibahatást* ragadja meg – pl. „helytelen konfiguráció okozta szolgáltatáskiesés”.

b) feladat

Ugyanazok vonatkoznak rá, mint az a) feladatra.

c) feladat

Tegyük fel, hogy a Tomcat virtuális gépek kieséséhez vezető belső hibák valószínűsége P_t ; tegyük fel továbbá, hogy a virtualizációs hosztok azonosak, kiesésük valószínűsége pedig: P_v . Látható, hogy a Faramirt már nem érinti az átalakítás és egyik más komponens sincs a Tomcat-ekkel és az őket futtató hoszt(ok)al közvetlen kapcsolatban. Ennek megfelelően (és tudva, hogy a külvilág felé vállalt szolgáltatás mindenképpen megszűnik, ha a terheléelosztott rétegben kiesik a szolgáltatás) elég, ha csak a terheléelosztott réteg szolgáltatásával foglalkozunk. Próbáljuk meg a megbízhatóságot („annak a valószínűsége, hogy nem romlik el a misszióidő alatt”) felírni erre a szolgáltatásra mindkét esetben!

Az első esetben a szolgáltatás akkor működik, ha sem a hoszt nem esik ki, sem pedig egyszerre a két Tomcat:

$$P_1 = (1 - P_v)(1 - P_t^2)$$

A második esetben a szolgáltatás akkor működik, ha nem esik ki mind a két gép + Tomcat páros; egy páros pedig akkor nem esik ki, ha sem a Tomcat, sem a hoszt nem esik ki:

$$P_2 = 1 - (1 - (1 - P_v)(1 - P_t))^2$$

Rendezzük át a második kifejezést!

$$P_2 = 1 - 1 + 2(1 - P_v)(1 - P_t) - (1 - P_v)^2(1 - P_t)^2$$

Sejtésünk szerint képezzünk egy egyenlőtlenséget:

$$\begin{aligned} P_1 &< P_2 \\ (1 - P_v)(1 - P_t^2) &< 2(1 - P_v)(1 - P_t) - (1 - P_v)^2(1 - P_t)^2 \\ (1 - P_t^2) &< 2(1 - P_t) - (1 - P_v)(1 - P_t)^2 \\ 1 - P_t^2 &< 2 - 2P_t - (1 - P_v)(1 - 2P_t + P_t^2) \\ -P_t^2 &< 1 - 2P_t - 1 + 2P_t - P_t^2 + P_v - 2P_vP_t + P_vP_t^2 \end{aligned}$$

$$0 < P_v - 2P_vP_t + P_vP_t^2$$

$$0 < 1 - 2P_t + P_t^2 = (1 - P_t)^2$$

Tehát feltételezve, hogy a valószínűségek nulla és egy közé esnek, valóban nő a megbízhatóság.

A vizsga javításánál elfogadtunk olyan megoldást is (1 pontot levonva), ami a Tomcat réteget nem vette figyelembe. Furcsamód rengeteg olyan próbálkozás volt valószínűségek számítására, ahol két valószínűség úgy lett összeadva, hogy azok értéke nagyobb lehetett, mint 0.5... (Azaz lehetőleg csak úgy ne adjunk össze két, eltérő valószínűségi változóhoz tartozó kimenet valószínűségét megadó változót, mert a végeredmény nagyobb lehet mint 1, ami rossz ómen a megoldás helyességével kapcsolatban.)

3 Gyakorló feladatok

3.1 Web 2.0 közösségi oldal

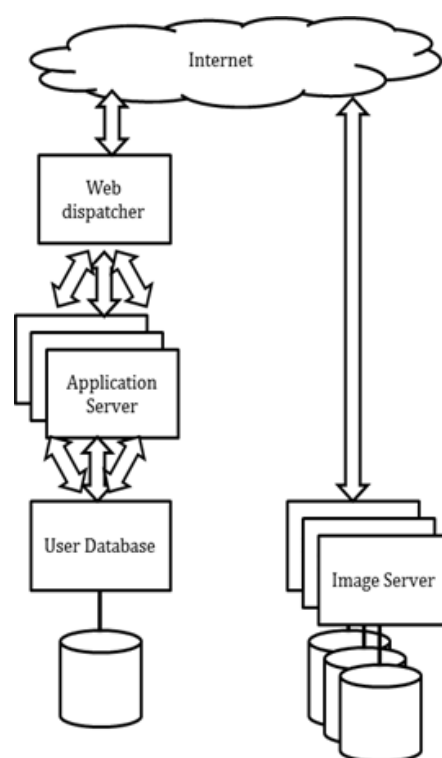
Egy garázscég elindított egy – napjainkban rendkívül népszerű – Web 2.0 közösségi oldalt, mely tárolja a felhasználók adatait és kapcsolati hálóját, valamint a felhasználók képeket tölthetnek fel a profiljukra. Költségtakarékosságból egy olyan rendszert alakítottak ki, mely teljes egészében (Infrastructure as a Service típusú) cloud computing szolgáltatótól bérelt virtuális gépeken fut. A garázscég a terhelés függvényében rendelhet ideiglenesen új virtuális gépeket, illetve törölhet olyanokat, amik éppen nem szükségesek.

A cloud szolgáltató a következő garanciákat biztosítja:

- A virtuális gépek folyamatos futása nem garantált, ritkán előfordulhatnak kiesések (olcsó szolgáltatási szintű csomagra fizettek elő).
- Ha egy virtuális gép futása a szolgáltató hibájából megszakad, akkor a szolgáltató azonnal újraindítja azt egy másik hoszt gépen. Az újraindítás természetesen időbe kerül.
- A virtuális gépekhez külön díjért rendelhető perzisztens adattár („Volume”). Az adattár tartalmát a szolgáltató hibatűrő módon tárolja, és a virtuális gépek törlése után is megmarad a tartalma, mely később más virtuális géphez hozzárendelhető.

Ennek megfelelően a garázscég olyan architektúrát alakított ki, melyben a következő elemek vannak:

- Egy közös front-end webszerver, mely központi komponensként elosztja a beérkező kéréseket az alkalmazásszerverek felé. Nem tárol perzisztens adatot.
- Tetszőleges számú alkalmazásszerver, mely generálja a bejelentkezett felhasználók számára a web oldalakat, HTML hivatkozással a megfelelő kép szerveren tárolt képekre. Csak az éppen folyamatban lévő munkameneteket (session) tárolja.
- Egy közös adatbázisszerver, mely tárolja a felhasználók adatait és kapcsolatait. Az adatbázis perzisztens volume-on van.
- Tetszőleges számú kép szerver, mely kiszolgálja a felhasználók által feltöltött képeket. Mindegyikhez egy-egy perzisztens volume tartozik, a volume-ok tartalma eltérő, szét vannak osztva a képek közöttük.

Feladatok:

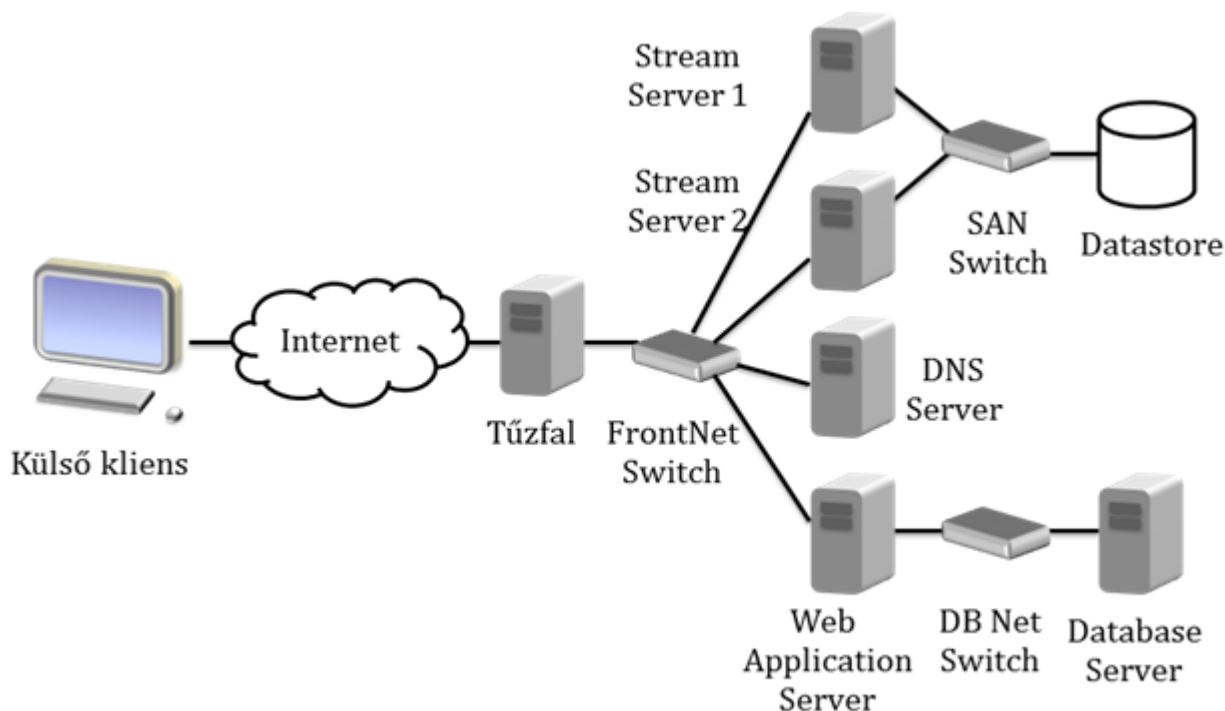
- Rajzolja fel a kiszolgálók állapotgépét (elég egy általános kiszolgálóra megadni). Fontos megkülönböztetni a virtuális gépet és a rajta futó alkalmazást, mint elemi hibaforrást. Azt itt definiált hibaállapotokat használja később elemi hibákként! (2 pont)
- Néhány felhasználótól olyan hibabejelentés érkezik, hogy nem tudnak belépni, mindig visszakérülnek a login oldalra (természetesen konkrét hibáüzenet nélkül). Az oldal többszöri betöltésével a hibajelenség elmúlik. Készítsen hibafát erre az esetre! Feltételezhető, hogy a szolgáltató csak a fent említett módon hibázik, a hálózati kapcsolóelemek hibáival most nem kell foglalkozni. (3 pont)

- c) A fenti hiba kijavítása után most néhány felhasználó arra kezdett panaszkodni, hogy a képek sosem jelennek meg az oldalukon, hanem az oldal betöltése után azonnal a kis „törött kép” ikon jelenik meg a böngészőben. Más felhasználóknál viszont minden rendben van. Készítsen erre az esetre is hibafát! (3 pont)
- d) Az egyik rendszergazda valahogyan „megoldotta” a fenti problémát, de most olyan bejelentés érkezett, hogy az oldal bejön, de nagyon hosszú ideig töltődnek a képek és végül nem jelennek meg. Mit csinálhatott a rendszergazda? Az előző hibafán jelezze, hogy miben térhet el a mostani eset az előzőtől! Mi lehet az alapvető tervezési hibája a fenti rendszernek? (2 pont)

3.2 Video On Demand szolgáltatás

Egy VOD (Video On Demand) szolgáltató új üzemeltetőt vesz fel, akinek az első napján rögtön feladata is akad. Egy felhasználó azt a hibabejelentést teszi, hogy „néha azonnal működik a weboldalon a videó, néha viszont csak a kapcsolódásra vár”. Viszont, többszöri próbálkozásra a videó megnyitása előbb-utóbb sikerül.

A rendszer felépítéséről a következő ábra áll rendelkezésére. Látható rajta, hogy a videótár szolgáltatás weblapját egy alkalmazáserver szolgálja ki, ami egy adatbázist is használ. A videó folyamatot pedig a két Stream Server szolgálja ki. A videók egy SAN-on kapcsolt közös adattáron találhatóak.

- a. Mivel az új üzemeltető még nem ismeri a rendszert, csak annyit tud, hogy a két Stream Server valamilyen terheléelosztó fűrtbe van kapcsolva. Milyen terheléelosztó megoldások lehetségesek ebben a környezetben? (4 pont)
- b. Mi lehet az oka a bejelentett hibának? Készítsen hibafát arra az esetre, amikor a weboldal működik, de a lejátszás nem indul el! Mely komponensek hibája zárható ki, ha figyelembe vesszük, hogy a lejátszás néha elindul? (A hibafában most elemi hibaként kezelhető minden komponens hibája, nem kell külön OS, HW és alkalmazás hibát jelölni. Gyorsítótárazási mechanizmusokat az egyszerűség kedvéért nem kell feltételezni.) (8 pont)
- c. Később bekövetkezik egy másik hiba is, ami következtében a video lejátszás teljesen leáll, de a weboldal továbbra is elérhető marad. Soroljon fel legalább 3 komponenst, aminek a hibája ezt okozhatja! Mindegyikhez írjon egy-egy technológiát, ami képes védekezni a hiba ellen! Rajzolja le a hibatűrési mechanizmusokkal kiegészített konfigurációt! (8 pont)

3.3 Kisvállalati infrastruktúra

Egy vállalat saját infrastruktúrával szolgálja ki a weboldalát. A cég hálózata egy linuxos routeren keresztül kapcsolódik az Internet elérését biztosító bérelt vonalhoz, ez az eszköz NAT-ol a belső hálózat gépeinek. A weboldalt virtuális gépek szolgálják ki, melyek egy darab ESX szerveren futnak. Jelenleg két darab webszerver működik egy terheléselosztó fűrtben, az adatokat pedig egy külön adatbázis szerver tárolja. A weboldal működéséhez szükséges az adatbázis működése is.

1. Gyűjtsön össze legalább 5 meghibásodást, amik meggátolhatják a weboldal működését, és ábrázolja ezeket egy hibafában! (10 pont)
2. Egy táblázatban javasoljon módszereket, hogy mivel lehetne védekezni a fenti meghibásodások ellen! (10 pont)

3.4 Belépés címtáras környezetben

Cégünk a következő belső infrastruktúrával rendelkezik. Tíz darab Windows XP-t futtató kliensgépünk van, amik egy 100 Mbit/sec-es switch-en keresztül csatlakoznak a szerverünkhöz. A szerveren Windows Server 2008 fut, valamint egy Active Directory címtár. A gépek be vannak léptetve az Active Directory tartományba, azaz a felhasználók hitelesítését az Active Directory címtár végzi el. A Windows viszont eltárolja az utolsó 3 sikeres tartományi belépést, így ha épp nem elérhető a címtár valamiért, de a felhasználó már belépett korábban erről a gépről, akkor a helyileg tárolt adatok segítségével el tudja végezni a kliens is a beléptetést.

- a. Rajzoljon fel egy hibafát, ami azt ábrázolja, hogy milyen események vezethetnek ahhoz, hogy egy felhasználó nem tud belépni egy konkrét kliens gépről! A hibafának legalább 4 elemi eseményt kell tartalmaznia! (8 pont)

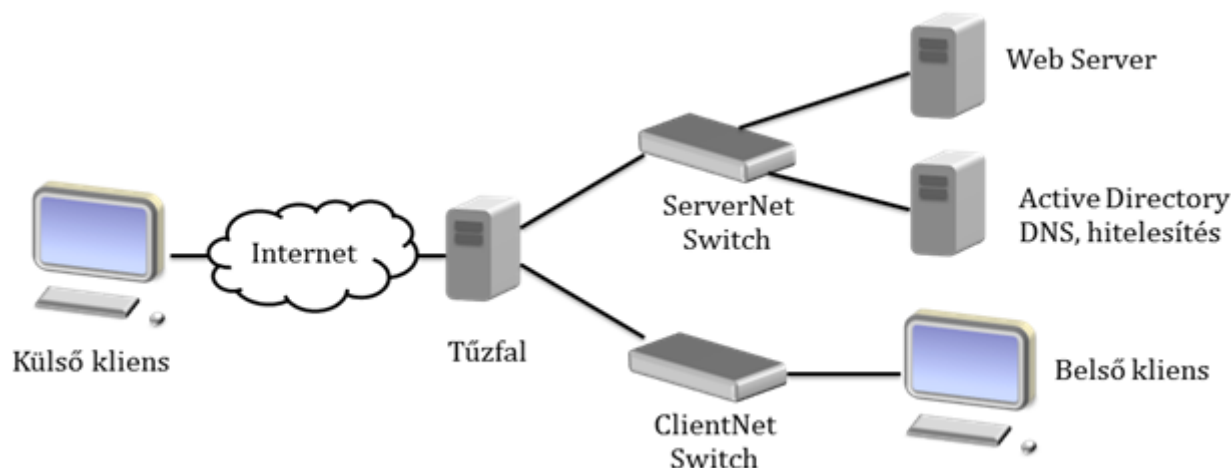
Hogy csökkentjük a kiesések lehetőségét, az infrastruktúránkat kiegészítjük a következő elemekkel. Veszünk öt darab netbookot, amik Linuxot futtatnak. Beállítunk egy linuxos szervert, amire egy openLDAP címtárat telepítünk. A linuxos szerverre rákötünk egy vezeték nélküli Access Pointot, a netbookok ehhez csatlakoznak. Az Access Point a felhasználók hitelesítését az openLDAP címtár segítségével oldja meg. Továbbá a szervereinket egy új switchen keresztül kapcsoljuk össze.

- b. Rajzolja fel, hogy hogyan néz ki most az infrastruktúránk! (5 pont)
- c. Adja meg, hogy hogyan néz ki egy adott netbookokra való sikertelen belépéshez tartozó hibafa. (5 pont)
- d. Az új fejlesztéssel megjelent az a gond, hogy a felhasználók külön-külön léteznek az Active Directory és az openLDAP címtárban is. Javasoljon egy módszert a probléma megoldására! (2 pont)

3.5 Weboldal hibájának diagnosztizálása

Adott a következő infrastruktúra részlet:

Az egyik gépen futó Web Server egy publikusan elérhető weboldalt szolgál ki, amelyen felhasználók be is léphetnek. A felhasználók hitelesítése egy másik gépen futó Active Directory szerverrel történik, ez a szerver egyben a DNS szolgáltatásért is felelős. A belső hálózati szegmensek valamint az internet kapcsolat között egy tűzfal található, ami csak a HTTP és DNS kéréseket engedi be, kimenő forgalomszűrést és címfordítást nem végez. A kliensek nem töltik be gyorsítótárból a weboldalt, a domain nevek feloldását viszont igen.

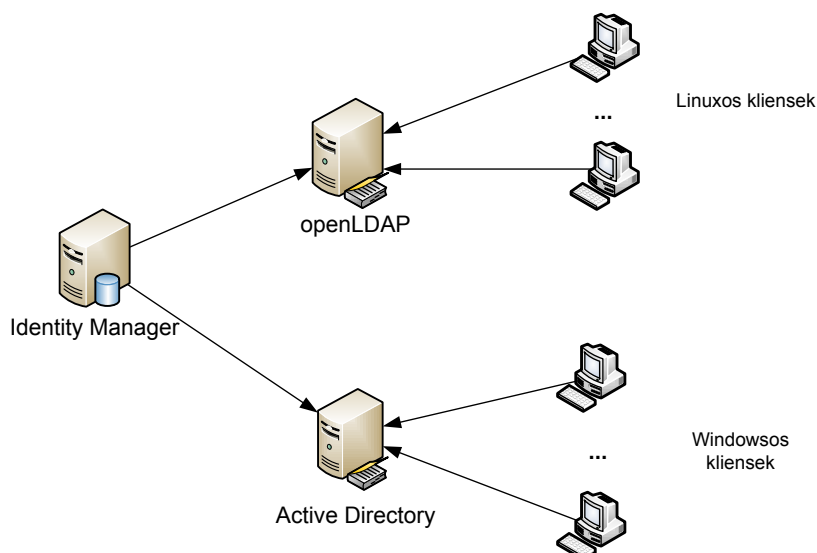

- A rendszer üzemeltetője a következő hibajelentést kapja kívülről: egy távoli kliensen „nem jelenik meg a weboldal”. Milyen okai lehetnek ennek a hibajelenségnek? Készítsen hibafát! (6 pont)
- Az üzemeltető nekiáll ellenőrizni a bejelentett hibát és a belső kliensgépéről megnézi a weboldalt. A kezdőoldal megjelenik, ám amikor megpróbál belépni „500 Internal Server Error” hibajelzést kap. Milyen okai lehetnek ennek a hibajelenségnek? Készítsen erről is hibafát! (Itt nem kell jelölni negatívumokkal azokat a komponenseket, amik leírt jelenség alapján biztosan jók, csak a lehetséges hiba- okokat) (4 pont)
- Milyen közös okai lehetnek az a) és b) pontban leírt hibajelenségeknek? Mely komponensek hibája zárható ki? (6 pont)
- Tegyen javaslatot arra, hogy mely komponenseket kellene monitorozni és (nagyvonalakban) hogyan, hogy a hibajelenség oka egyértelműen azonosítható legyen, illetve az üzemeltető előbb értesüljön az a) pontban leírt hibajelenségről, minthogy valamely felhasználó azt jelentené. (4 pont)

3.6 Identity manager használata

Egy cégnél vegyesen linuxos és windowsos kliensek vannak. A kliensekre való bejelentkezést központi címtárak segítségével oldják meg, a windowsos gépek egy Active Directory tartományvezérlőhöz csatlakoznak, a linuxosok egy openLDAP szerverhez. Hogy ne legyen két különböző, független jelszava a felhasználóknak, a cég egy úgynevezett identity manager megoldást alkalmaz. Az identity managerben lehet a felhasználók adatait módosítani, és ez időnként frissíti ezeknek megfelelően a címtárakban lévő adatokat. A címtárakban közvetlenül ennek megfelelően nem lehet az adatokat módosítani. A rendszer logikai felépítését szemlélteti a lenti ábra. A számítógépek fizikailag egy közös nagy switchbe vannak bekötve.

- Az FMEA módszernek megfelelően soroljon fel fontosabb meghibásodásokat és azok hatásait az egyes komponensekhez egy táblázatban (mindegyik komponenshez legalább kettőt adjon meg). (4 pont)
- A fenti meghibásodásokat felhasználva készítsen egy hibafát arra az esetre, hogy ha a felhasználók azt a hibát jelentik be, hogy nem tudnak bejelentkezni a windowsos gépekre, pedig a linuxos gépeken minden működik rendesen. (4 pont)
- A windowsos bejelentkezés elérhetőségével többször is probléma van. Milyen módszert javasolna a szolgáltatás rendelkezésre állásának növelésére? (2 pont)

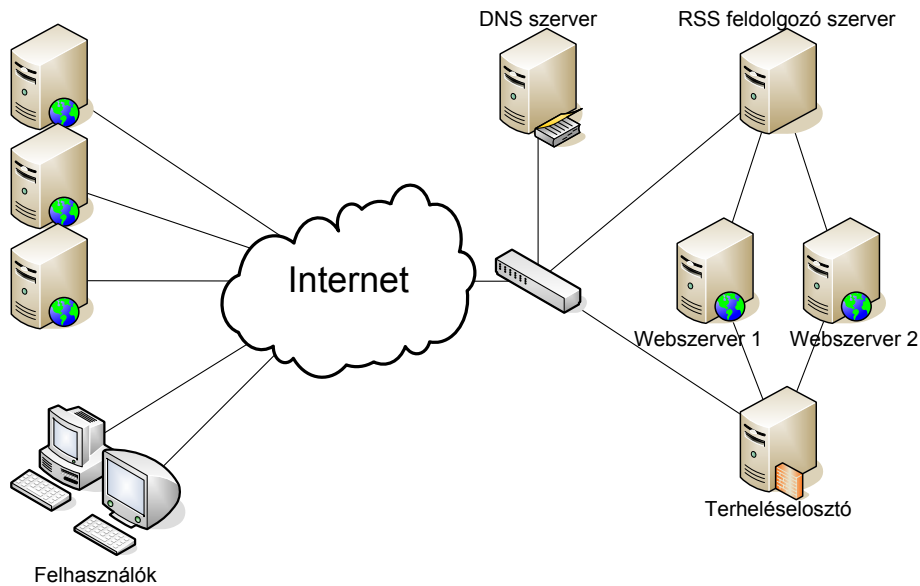
3.7 RSS hírportál

Vállalatunk egy olyan rendszer üzemeltetését végzi, mely a különböző hírforrásokon (RSS csatornákon) elérhető információkat összegyűjti, feldolgozza, majd kategorizálja, végül egy weboldalon elérhetővé teszi az így kialakított tartalmat a felhasználói számára a bérelt vonali internet-hozzáféréseken keresztül.

Az RSS feldolgozó szerveren tároljuk egyszerű szöveges listában azon URL-eket, melyek által megadott hírcsatornákat fel kell dolgoznia a rendszernek. A szerveren egy időzített (Cron) folyamat 5 percenként végigmegy ezen a listán és egymás után sorban lekéri az aktuális RSS Feed-et a hírportáltól, majd feldolgozza, kategorizálja azt. Egy-egy RSS Feed letöltésének átlagideje a TCP (HTTP) kapcsolat felépítésének sebességét és az esetleges tengeren túli szerverek válaszidejét tekintve átlagosan 10 másodperc. Az összegyűjtött adatok alapján a szerver frissíti a két webserveren helyileg futó, de egymástól teljesen független adatbázis tartalmát.

A felhasználók a kialakított tartalmat a terheléelosztó szerveren, mint szolgáltatáselérési ponton keresztül érik el. Ez a szerver egy egyszerű HTTP proxy, mely round-robin terhelésmegosztást valósít meg a két webservert között. A terhelésmegosztás mellett ez a szerver még hibatűrő működést is biztosít, egy webservice kiesésének érzékelése esetén a nem teljesített kérés(ek)e)t megismétli a másik kiszolgáló irányába. Ő maga http szintű hibát csak akkor generál, ha egyik webservice sem válaszol a kérésekre.

A feladat megoldása során a helyi hálózat hibáit elhanyagolhatja, valamint feltételezheti, hogy egyszerre nem válik elérhetetlenné az összes vizsgált hírportál sem.

- Készítsen hibafát a következő eseményhez: a felhasználók böngészőjében nem megy az oldal, miközben feltételezhetjük, hogy a névfeloldás és a felhasználó oldali internet-hozzáféréssel nincs probléma. (3 pont)
- Készítsen hibafát a következő eseményhez: a felhasználóknál megjelenő weboldal nem mutat friss tartalmat, a legújabb hír is már 15 perce jelent meg. (3 pont)
- Milyen problémák merülnek fel abban az esetben a vázolt architektúrában, ha a vállalkozás növekedésével a kezdeti 100 felhasználó és 20 vizsgált hírportál száma tízszeresére emelkedik? Milyen adatokat, metrikákat vizsgálna és becsülhető értékük alapján milyen módosítási javaslatokat tenne? Soroljon fel legalább 3 metrikát, és tegyen javaslatot az architektúra javítására! (4 pont)

3.8 MMO rendszer debütálása

Egy napsütéses nyári napon végre eljön a nagy esemény ideje. Évek óta készültünk erre; az általunk fejlesztett MMO debütálására. Az esemény Facebook oldalára kb. tízezren jelentkeztek fel. A kliens alkalmazás már pár napja elérhető, de egyelőre csak pár százan töltötték le, szóval nagy roham várható. Előrelátóan a saját letöltő szervereinken kívül BitTorrenten is elérhetővé tettük az állományokat.

Az alkalmazás kliense TCP csatornán keresztül kapcsolódik a szerveroldalhoz. A szerver oldal belépési pontja a kliensek felől pedig egy központi terheléelosztó, amely fogadja a bejövő kapcsolatokat, és round-robin módszerrel kiválasztja azt a szervert, amely ki fogja szolgálni. Ez a kérés típusától függően letöltés esetén egy statikus webszerver, a játék működéséhez kapcsolódó kérés esetén egy alkalmazáserver. Az alkalmazáserverek mögött lévő adatbázist is fürtözve valósítottuk meg, a fürt igény esetén új tagokkal tovább bővíthető a teljesítmény és a rendelkezésreállítás javítása érdekében.

- Az eddigiek alapján próbáljunk a rendszer felépítéséről egy ábrát rajzolni a főbb elemekkel és kapcsolataikkal. (2p)
- Az első pár óra jól telik, a kliensek letöltése zavartalanul folyik. Azonban, mikor a felhasználók elkezdnek tömegesen bejelentkezni, akkor az először csak sok ideig tart, aztán egy idő után már nem is sikerül. Ábrázoljuk hibafa segítségével, hogy mik okozhatják a fenti hibát! (4p)
- Milyen ellenőrzéseket végeznénk a rendszer különböző pontjain, hogy megpróbáljuk behatárolni, hogy mi a gond (milyen eszközzel, milyen sorrendben)? (3p)
- A letöltést kiszolgáló web szerver és a játékot kiszolgáló alkalmazáserver szerepek többféle elrendezésben telepíthetők a rendelkezésre álló hardverekre. Ábrázoljon két elrendezést, ezek

közül az egyiket azt, amely esetén a hálózattól függetlenül a letöltés akadályozhatja a játék kiszolgálását. (1p)

3.9 Ügyviteli rendszer

Cégünk egy rendkívül népszerű ügyviteli rendszert fejleszt, mi pedig vezető terméktámogatási mérnökként a legproblémásabb esetek elhárításában segítünk. Hogy megoldozzuk a nem kevés fizetésünkért, a következő probléma megoldásában kell segídnünk az egyik ügyfélnél. Az alkalmazásunknak van egy vastag kliense, egy skálázható, Java alkalmazáserveren futó szerver oldali komponense és egy háttéradatbázisa. Az ügyfél bejelentése szerint a szegedi telephelyükön lévő kliensekről nézve van probléma (a pontos hibajelzés: „nem működik, és valami piros felkiáltójeles hibát dob fel néha”). Az ügyfél rendszergazdáját nem sikerült még elérni, korábbi kommunikációk alapján annyit tudunk, hogy az alkalmazásunkat a következő konfigurációban telepítették. A szegedi telephelyen csak kliensek futnak, ők egy VPN csatornán keresztül csatlakoznak a budapesti központ belső hálózatára. A központban jelenleg két alkalmazáserver fut. Az adatbázisszerver hibái ellen pedig replikációval védekeznek (elsődleges és másodlagos példány fenntartása).

- a) Az eddigiek alapján próbáljunk a rendszer felépítéséről egy ábrát rajzolni a főbb elemekkel és kapcsolataikkal. (2p)
- b) Ábrázoljuk hibafa segítségével, hogy mik okozhatják a fenti hibát! (4p)
- c) Milyen ellenőrzéseket végeznénk a rendszer különböző pontjain, hogy megpróbáljuk behatárolni, hogy mi a gond (milyen eszközzel, milyen sorrendben)? (3p)
- d) A fenti ellenőrzések közül melyiket végeznénk el, ha közben megtudnánk, hogy a budapesti központban dolgozók elérik az ügyviteli rendszert? (1p)